

Chresten Anderson i RÆSONs
Kommentatorserie:

Foghs farvel til liberalismen

Stadigt mere tyder desværre på, at Statsministeren mente det alvorligt, da han under valgkampen erklærede liberalismen forældet. Det er ikke i noget som helst omfang lykkedes Venstre og Statsministeren at sætte en ny dagsorden i dansk politik - heller ikke med den såkaldte "værdikamp". Og med Foghs farvel til liberalismen er det nu blevet endnu vanskeligere at tage kampen op mod velfærdsstatens kustoder. Selv statsministeren taler - som en anden socialdemokratisk landsfader - om at løfte i flok.

Af Chresten Anderson
MarkedsCentret

DER findes groft sagt to slags højrefløje i dansk politik: en individualistisk og en kollektivistisk. Men det kan være vanskeligt at se - for højrefløjens individualister og kollektivistiske samarbejder, læser de samme aviser, og taler og opfører sig på mange måder ens. Borgerligt-liberale medier som Berlingske Tidende og Jyllands-Posten bekræfter venstrefløjen i, at højrefløjen er een fælles blok - og også for partierne til højre i folketingsalen giver det mening at understrege de borgerlige ligheder fremfor forskellene - for på den måde bevares basis for et velfungerende og på mange måder

konfliktfrit arbejdsfællesskab mellem V, K og DF.

Men nøglen til at forstå Anders Fogh Rasmussens succes med at gøre Venstre, individualisternes parti, til Danmarks største garant for velfærdsstaten ligger i at forstå nuancerne i begrebet "borgerlighed". Det nyskabende ved den værdikamp, som statsministeren introducerede i 2001, var ikke, at Venstre i lighed med de andre borgerlige partier bekræftede sin tro på det centrale borgerlige samlingspunkt: "ikke-socialismen". Det var derimod, at Venstre nu for alvor blev et kollektivistisk velfærdsstatparti stort set uden forbehold. De tidligere så individualistiske Venstre-folk, der engang talte om "menneske frem for system" taler nu istedet om "vi" og "vores". Selv statsministeren taler - som en anden socialdemokratisk landsfader - om at løfte i flok.

Efter valget i 2001 har de borgerlige på Christiansborg været forenet i modstanden ikke bare mod socialismen men også mod *minimalstaten*. Venstres farvel til liberalismen har styrket det borgerlige pseudo-fællesskab - defineret ved ikke-socialisme og en borgerlig velfærdsstat.

Samtlige regeringens mærkesager har derfor også været fællesborgerlige mærkesager. Ingen af disse handler om mere personlig frihed og eget ansvar, men derimod om valgfrihed mellem forskellige tilbud, der alle skal finansieres over skatten. Som eksempler kan nævnes:

- Øget samarbejde mellem den offentlige sektor og erhvervslivet.
- Fastholdelse af statsstøtte til privat produktion og forskning.
- Mere frit valg mellem offentlige og private sygehuse.
- Forbedring og udbygning af den offentlige arbejdsformidling
- Samt øget satsning på den offentligt finansierede Folkeskole (Med flere krav fra oven og vel at mærke på bekostning af en skærpelse af tilsynet med de private skoler.)

Intet af dette bærer præg af liberalt tankegods. Snarere er der tale om en fællesborgerlig dagsorden som også Rigsrevisionen ville kunne bakke op om. Kodeordene er ikke bare effektivitet og fleksibilitet men også i vid udstrækning: centralisering, styring og kontrol. Når værdikampen er blevet usynlig eller

ligeegyldig, skyldes det, at den ikke handler om de idéer, som mange havde forventet - og håbet - at Venstre nu ville kunne sætte på dagsordenen: større ansvar til borgerne, mere frihed og mindre stat. Tværtimod har værdikampen været et fælles-borgerligt "catch-all" projekt - og således er der tale om en mere eller mindre ukontroversiel fortsættelse af Poul Schlüters mission i 1980'erne. Schlüters budskab om at ideologi var noget bras, og at klassekampen var død, understregede netop at man godt kunne være borgerlig og ikke-socialist, men alligevel være tilhænger af den offentlige sektors fortsatte vækst. Det er dette tema fra 80'erne - om en lidt mere effektiv og lidt mindre socialistisk velfærdsstat - Venstres værdikamp har vist sig at være en fortsættelse af, og Danmarks hidtil bedste bud på et frihedsorienteret parti, er derfor på mange måder blevet landets største og mest indædte forkæmper for velfærdsstaten.

Værdikampen har været et fælles-borgerligt "catch-all" projekt - og således er der tale om en mere eller mindre ukontroversiel fortsættelse af Poul Schlüters mission i 1980'erne.

Friheden, der forsvandt under gulvtæppet

En af de få, der tilsyneladende ikke accepterer Anders Fogh Rasmussens fælles-borgerlige værdikamp, er partifællen Søren Pind. Han synes snarere at være af den opfattelse, at Venstres fremgang burde anvendes som et springbræt for et langt mere individorienteret opgør med store dele af den altomfavnende velfærdsstat. Siden regeringsskiftet har venstreborgmesteren gentagende gange advokeret for, at ansvaret bør gives tilbage til borgerne, der skal have større frihed til at styre deres eget liv og træffe egne valg. Dermed har Pind undsagt præcis den kollektivistiske form for "borgerlighed", som Venstre siden nederlaget i 1998 i stigende grad har tilsluttet sig.

Sammen med en række andre utilfredse Venstrefolk gjorde Søren Pind med sine 10 teser i sommeren 2003 opmærksom på at "mennesket

først og fremmest tilhører sig selv", og at Venstres mål derfor stadigvæk bør være mere frihed og mindre stat. Selv om teserne ikke for alvor gjorde op med hverken overførselsindkomster, det offentlige sundhedsvæsen eller det offentlige uddannelsessystem, blev disse alternative bud på værdikamp alligevel fejlet langt ind under gulvtæppet - og med sit krav om maks. 49 procent i skat blev Søren Pind tværtimod stemplet som "ultraliberalist".

Ingen forskel – intet indhold

Stadigt mere tyder desværre på, at Anders Fogh mente det, da han under valgkampen erklærede liberalismen for at være forældet. For indtil videre har værdikampen mest af alt handlet om at sælge en ikke-socialistisk form for kollektivismen.

Det er derfor heller ikke i noget som helst omfang lykkedes Venstre og Statsministeren at sætte en ny dagsorden i dansk politik. Tværtimod. Med Anders Foghs farvel til liberalismen er det nu blevet endnu vanskeligere at tage kampen op mod velfærdsstatens kuster. Og eftersom projektet for samtlige partier i Danmark nu blot er blevet at sætte et personligt præg på den fælles velfærdsstat, giver det derfor også mindre mening at lede efter to sider i debatten - "dem og os". Der er stort set kun "os", d.v.s. velfærdsstatisterne, tilbage, når de gælder de nuværende politiske partier på Christiansborg.

Derfor er det også naturligt at denne valgkamp mere nogen foregående været præget af en manglende forskel på regering og opposition. Og ganske naturligt har fokus i stedet været rettet mod spindoktorer, reklamekampagner og stil - frem for på visioner og politik.

Chresten Anderson er formand for MarkedsCentret. Han er Cand. Scient. Pol. fra Københavns Universitet, hvor han skrev speciale om markedsløsninger på miljøspørgsmål. Han har læst ved universitetet i Limerick, Irland og har tidligere arbejdet ved den anerkendte tænketank The Cato Institute i Washington, hvor han arbejdede med reformer af velfærdssystemet. Markedscentret er en uafhængig og ikke-partipolitisk tænketank, der arbejder for at fremme den personlige frihed, det fri marked og det åbne samfund i Danmark. Tænketanken blev stiftet af Chresten Anderson den 1. august 2003. Den modtager ikke offentlig støtte, men drives udelukkende af donationer fra virksomheder, fonde og privatpersoner.